

Dílna: Mosty k porozumění

Výukový program pro žáky SŠ: Sdílení příběhů

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

1. Úvod

Časová dotace: 5 min.

Pomůcky: lepicí bílé štítky, fixy

Cíl aktivity: žáci jsou seznámeni se základními informacemi o tématu a průběhu dílny

Před začátkem dílny školitel upraví prostor ve třídě, vytvoří kruh s židlí tak, aby na sebe všichni viděli, nikdo neseděl v druhé řadě, přidá se do kruhu. Na úvod se školitel představí (pokud je přítomen/přítomna protagonista/protagonistka filmu představí i jeho/jí). Zjistí, zda mají žáci informace od učitele, co se bude odehrávat. Pokud nemají, školitel doplní 😊 Zaměří se na cíle dílny, způsob práce, může dodat, že se v dílně očekává aktivní zapojení žáků, že nebude dílna klasická výuková hodina a že budeme mít možnost shlédnout krátký film a setkat se s jeho protagonistou/kou. Tato část je důležitá proto, aby žáci dobře pochopili, co se bude následující dvě vyučovací hodiny dít, proč ve třídě školitel je apod.

2. Videospot + diskuze s protagonistou/protagonistkou

Časová dotace (varianta s hostem): 15 min. (35 min.)

Pomůcky: videospot, počítač, repráky, papíry A5 pro každého žáka, psací potřeby, flipchartový papír, fixy

Cíl aktivity: podpořit sebereflexi vnímání pojmu domov a rozvíjet empatii u žáků

Před spuštěním videospotu napíše školitel na tabuli otázku a každý žák dostane pár minut sám pro sebe na její zodpovězení, školitel připomene, že po zhlédnutí videospotu se k otázce vrátíme a bude prostor pro debatu s protagonistou/protagonistkou filmu.

Otázka se může lišit podle tématu videospotu: např. **Co pro vás znamená domov?**

Žáci dostanou 5 minut na zapsání odpovědí, poté školitel pustí videospot.

Po skončení filmu se školitel ptá žáků:

Co jste viděli a slyšeli? Jak na vás videospot působil? Co Vás na příběhu zaujalo?

Školitel nechá žákům prostor pro odpovědi a volné odpovědi. Dá si záležet na tom, aby vytvořil dostatek času a netlačil na to, aby mluvil každý. Nechá volně vyjádřit ty, kteří chtějí.

Ptá se dále:

Co jste zaznamenali jako odpověď na otázku výše? (Co pro vás znamená domov?). Co by podle Vás napsal protagonista/protagonistka videospotu jako odpověď na tu samou otázku? Napsali byste po

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

zhlédnutí videospotu něco jiného? Pokud ano, čím je proměna způsobená?

(Pokud to atmosféra s žáky ve třídě umožňuje, je možné diskutovat dále jak se podmínky ve kterých žijí oni liší od těch, které má protagonista ve videospotu, a jak vnímání domova může ovlivnit prostředí, ve kterém žijí).

Varianta, kdy JE přítomen/přítomna protagonista/protagonistka videospotu:

Školitel dá prostor protagonistovi/protagonistce videospotu k vyjádření. Může doplnit otázkami:

- **Jak vnímáš domov Ty?**
- **Měnilo se to, kde a jak si vnímal/la co je domov během Tvého života?**
- **Pokud ano, co takovou změnu vnímání způsobilo?**

Varianta, kdy přítomen/přítomna protagonista/protagonistka videospotu NENÍ:

Školitel rozdělí žáky do skupin (rovnoměrně podle počtu ve třídě) a nechá je ve skupinkách sdílet odpovědi na otázku výše. Smyslem krátké diskuze je vytvoření toho, jak skupinky společně chápou pojem DOMOV.

Poté jednotlivé skupinky představí, k čemu došly, školitel nechá prostor pro vyjádření každé skupince a ostatním k případným otázkám.

Na závěr se ptá:

Je vaše pojetí domova odlišné od toho, jak ho chápe protagonista/protagonistka videospotu? Čím je to způsobené?

3. Cizinci: Jak to vidím?

Časová dotace: 40 min.

Pomůcky: žádné

Cíle aktivity:

- **žáci dostanou prostor reflektovat svoje postoje k cizincům a nad tím, jakým způsobem cizince vnímají**
- **žáci reflektují, co to je stereotyp a vůči komu může být namířen**

Školitel aktivitu uvede s tím, že jsme právě měli možnost seznámit s příběhem konkrétního člověka, a podívat se na to, co utváří náš pocit domova. V návaznosti na to se teď podíváme, jak se utváří náš pohled na ostatní lidi, mj. i cizince přicházející do České republiky.

Školitel uspořádá třídu tak, aby žáci seděli v uzavřeném kruhu ze židlí, a sám se postaví mimo kruh.

Následně vysvětlí pravidla aktivity:

- v následujících chvílích přečtu několik výroků
- vaším úkolem bude si výrok poslechnout, každý výrok přečtu dvakrát, a po každém výroku vyjádříte svůj souhlas nebo nesouhlas následujícím způsobem:
  - a/ pokud budete s tvrzením souhlasit, postavíte se
  - b/ pokud budete s tvrzením nesouhlasit, zůstanete sedět
- máte možnost změnit svou „odpověď“ do té doby než přečtu další výrok
- nemusíte odpovídat popravdě
- celá aktivita probíhá v tichosti, nikdo nemluví (prostor na popovídání si bude později)

Školitel čte tvrzení, které dále nekomentuje a nechá prostor žákům se vyjádřit.

Tvrzení:

- Hranice České republiky by měly být otevřeny každému, kdo potřebuje.
- Všichni lidé by měli mít stejná práva.
- Z cizinců mám obavy.
- Všichni cizinci žijící v ČR by měli mluvit česky.
- Vietnamci pracují, posílají děti do školy a nedělají problémy.
- Islám není víra, ale ideologie vedoucí k nenávisti, zabíjení a nadřazování jednoho nad druhým.

(Částečně převzato z Hejtomatu, HateFree Culture)

Po přečtení všech výroků se žáci posadí a školitel vede reflexi:

Jaké bylo rozhodování? Bylo těžké/ snadné? U kterého tvrzení se vám rozhodovalo o odpovědi nejobtížněji? Proč?

Měli jste při rozhodování o odpovědi dostatek informací? Pokud ne, jaké bylo se o nich rozhodovat?

Pozorovali jste, jak jsou postaveni vaši spolužáci? Bylo to pro vás důležité? Jak jste se cítili, když jste měli jiný názor než ostatní?

Školitel uvede, že většina výroků čerpá z webové stránky HateFree Culture a že některé z výroků by se daly zařadit pod kategorii tzv. stereotypu. Zeptá se žáků, co pro ně slovo znamená. Nechá krátký prostor pro vyjádření, odpovědi může zapisovat na tabuli. Pokud nezazní, může doplnit, že stereotypem chápeme situaci, kdy **jsou individuální charakteristiky jednotlivce aplikovány na celou skupinu lidí**. Definici s nimi probere a zeptá se, proti jakým skupinám si myslí, že se stereotypy objevují a akcentuje to, že nemusí jít jen o skupiny s odlišnou vírou, zemí původu, ale i lidi, kteří se nějakým způsobem odlišují (např. vegetariáni, punkáči, skejťáci, lidé s brýlemi apod.) a na závěr je nechá zamyslet, zda oni sami byli někdy předmětem stereotypu. Pokud je čas, dá se navázat dodatečnou aktivitou Volné psaní.

4. Uzavření dílny a reflexe

Časová dotace: 10 min.

Cíl aktivity: žáci reflektují, co si z dílny odnáší

Pomůcky: papír A5 pro každého žáka, propisky

Každý žák dostane svůj papír a propisku a na papír namaluje čtyřlístek. Do každého lístku napíše odpověď na otázky níže. Školitel uvede, že se žáci nemusí podepisovat a že si na konci dílny čtyřlístky od každého vybere.

Otázky do čtyřlístku:

1/ co mě v dílně nejvíce zaujalo?

2/ co si z dílny odnáším?

3/ co mě nejvíce nebavilo, připadalo mi zbytečné?

4/ prostor pro vzkaz

Dodatečná aktivita: Volné psaní

Časová dotace: 20 min.

Cíl aktivity: žáci reflektují, co pro ně znamená stereotyp a kdy se s ním setkali

Pomůcky: papíry A5, psací potřeby

Školitel rozdá papíry a propisky a zadá, aby si každý sám pro sebe napsal odpověď na otázku, kterou oznámí za chvíli. Nejprve si ověří, zda žáci znají metodu volného psaní a ověří, že tomu tak je. Pokud třída neví, dodá, že každý si sám pro sebe zapisuje v celých větách, volně. Školitel zdůrazní, že papíry se nebudou vybírat ani nebudou známkovány.

Školitel může zmínit pár tipů volného psaní a případně je sepíše na tabuli:

TIP č.1: Píšu volně, neopravuji se, nesprávná gramatika tentokrát nevádí 😊

TIP č.2: Píšu v celých větách (ne v odrážkách apod.)

TIP č.3: K již napsanému textu se nevracím, pokračuji dál a píšu, cokoliv mě napadne.

Poté zadá otázku k psaní a napíše ji na tabuli:

Setkal/a jsem se někdy se stereotypem namířeným vůči mně? V jaké to bylo situaci?

Na konci školitel žáky mohou vyzvat, jestli se chtějí žáci o něco z psaní podělit – stačí i jedna věta, myšlenka nebo přečíst celý text. Žáky nenutí, pokud nechce číst nikdo, uzavře aktivitu s tím, že je velmi pravděpodobné, že už máme se stereotypy nějaké zkušenosti a že většinou stačí malá odlišnost. Smyslem aktivit je tedy stereotypy podchytit, uvědomit si, že jedná na základě myšlenky, představě o celé skupině lidí, pod kterou si potom představím jednotlivce.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Zdroje aktivit a inspirace

- KREJSOVÁ, Hana a REJŠKOVÁ, Tereza. *Metodika interkulturního semináře Stereotýpek v nás*. Praha: Multikulturní centrum Praha, 2011.
- RUTOVÁ, Nina. *Havel v kostce: 14 lekcí o jedné osobnosti a každé době pro učitele a studenty*. Praha: Knihovna Václava Havla, 2011. ISBN 978-80-87490-06-8.
- SEBERICH, Michael a WENZEL, M. Florian. *The Power of langure*. Gütersloh: Bertelsmann Foundation Publishers, 2001.
- STEELE, Jeannie L. *Čtením a psaním ke kritickému myšlení*. Praha: Kritické myšlení, 1997.
- UZELAC, Maja. *111 koraka prema demokraciji i ljudskim pravima*. Zagreb: Mali Korak – Centar za kulturu mira i nenasilja, 2006.
- Co je domov?: Metodická lekce pro učitele, Jeden svět na školách* [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/download-lecture-material/11183?activityId=17452&lectureId=15568>
- Metodický manuál pro vedení interkulturního workshopu: Projekt Společně proti rasismu, Multikulturní centrum Praha* [online]. [cit. 2017-08-27].
- Hejtomat* [online]. [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/myty-a-fakta/hejtomat>